

պէն դուրս նախավկային միւս ուխտատեղին հետեւեալ բառերով. « Եւ յԵրուսաղիմայ եգերն՝ Գամաղիլլի եւ Ս. Ստեփանոսի Գերեզմանն »:

Օտար և ազգային այս յիշատակարանաց ամփոփումը անհերքելի կը դարձնէ Սիոնի վրայ Հայոց Ս. Ստեփանոսի վանքին գոյութիւնը, և որ քրիստոնէական բարեպաշտութեան մը յիշատակարանը եղած է դարերով: Այս պահուս, որ այս սողերը կը գրեմ, աչքերս նախավկային աւերակին կողմը կը նային և միտքս կը հասկնայ անոր անխօս լեզուն. և կը ստիպուիմ օչքերս յառել երկինք գոչելով. ո՞վ Տէր, պարզե՛՛ մեզի նոր Ամատունիներ, որ վերաշինեն այս աւերեալ վանքը քարկոծեալ Նահատակին, որուն դարերով բախտակից եղած է հալածական Հայ ժողովուրդը:

Դ

ԷԼ-ՊԻՐԷԶ ԳԻՒՂԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԲԵՔՂԵԶԷՄԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶԻՆ ՎՐԱՅ

1. Ո՞ՒՐ Է ԷԼ-ՊԻՐԷՑ.

Էլ-Պիրէհ նապուսի ճամբուն վրայ, Երուսաղէմէն դէպի հիւսիս, 16 քիլոմէտր հեռի գիւղ մըն է. Հին Կտակարանի Պէրօթն է ան, Բենիամինի ցեղին քաղաքներէն մին (Յեսու Թ. 17): Այս գիւղին մօտ, Ռամայի և Բեթելի մէջ, Դերօվրա մարգարէուհին կը դատէր Իսրայէլի ժողովուրդը (Դատ. Դ. 4): Մարինոս կը կարծէ թէ (« Պատմ. Ս. Երկրի » հայ. թարգմ. Ա. Հտր. էջ 395) Էլ-Պիրէհ գիւղը Մաքմասն է, որ տարբեր գիւղ մըն է, դէպի արեւելք: Ըստ իր ասութեան, Յերոնիմոս կը յիշատակէ զայն իր «Տեղիք Երրայեցւոց» անուամբ գրքին մէջ, իբր մեծ գիւղաքաղաք մը: Այժմ Էլ-Պիրէհ հազար բնակչօք գիւղ մըն է, և